

TISKOVÁ ZPRÁVA

Protikuřácký zákon je v Praze vesměs dodržován

Od okamžiku platnosti nového zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, tj. od 31. května 2017, nastaly pro Hygienickou stanici hlavního města Prahy nové okolnosti. Jednou z hlavních a médii nejvíce sledovanou novinkou je zákaz kouření ve vnitřním prostoru stravovacích služeb. Jde tedy o všechny restaurace, bary, bistra či hospody. Tato novinka, která v jiných evropských státech platí již několik let, způsobila v Česku a také v Praze celou řadu diskusí. Pozornost veřejnosti se o to více zaměřila na kontrolní instituce včetně orgánů ochrany veřejného zdraví – v Praze na Hygienickou stanici hlavního města Prahy (dále jen „HSHMP“). Nikdo na začátku platnosti zákona nevěděl, jaký přesně bude dopad do praxe. Nejde však pouze o zákazy kouření ve vnitřních prostorách stravovacích služeb. Z pohledu kompetencí HSHMP je kouření dále zakázáno ve zdravotnických zařízeních, školách a školských zařízeních a také v zařízeních sociálně-právní ochrany dětí.

V Praze zatím jen jedna pokuta

HSHMP od nabytí účinnosti zákona v Praze provedla celkem 529 kontrol. Z počátku se HSHMP, dle doporučení Ministerstva zdravotnictví, zaměřovala především na kontroly preventivního charakteru. Zjištění případného nedostatku se řešilo na místě domluvou a vysvětlením nutnosti zákon akceptovat a řídit se podle něj. Odpovídalo to také dikci zákona a jeho přechodným ustanovením.

Po uplynutí přechodného období HSHMP zjistila porušení zákona celkem v 5 případech. Prozatím je ve stádiu řízení udělení 1 pokuty. Dvakrát nebyly vnější a vnitřní prostory provozoven řádně označeny nápisy upozorňujícími na zákaz kouření. Jednou provozovatel zařízení nevyzval osobu při porušení zákazu kouření, aby v tomto jednání nepokračovala nebo aby prostor opustila. Ve dvou případech se vyskytli hosté, kteří nerespektovali zákaz kouření v restauraci. Tyto prozatímní výsledky svědčí o tom, že s respektem k novému zákonnému opatření v Praze není zásadní problém.

Za porušení zákona hrozí kuřákovi pokuta až 5.000 Kč. Ještě přísnější sankce hrozí majitelům provozoven, kteří své podniky například neoznačí symbolem „zákaz kouření“. Pokutu až 50.000 Kč může dostat provozovatel za nevyzvání kuřáka, aby cigaretu uhasil nebo odešel, a až 300.000 Kč a půlroční zákaz činnosti v případě, že nevykáže podnapilého mladšího 18 let.

Specifikum Prahy

Důvodů, proč pro Prahu prozatímní kontrolní výsledky vyznávají pozitivně, je z našeho pohledu hned několik: v Praze, vzhledem k tomu, že je obcí, městem i krajem zároveň, funguje velice úzká spolupráce všech zainteresovaných orgánů vč. Policie ČR a Městské policie HMP. Navíc velké množství zahraničních turistů z evropských zemí je na zákaz kouření v restauracích zvyklých ze svých domovských zemí. Současně velmi aktivně k problematice, ještě před tím než zákon začal platit, přistoupily i některé městské části včetně pražského magistrátu a to v koordinaci s Nadačním fondem Čisté město. V centru metropole proběhla v úzké spolupráci s městskou částí Praha 1 poměrně rozsáhlá preventivní propagační kampaň „Chceme čisté město“. Kampaň v souvislosti se zákazem kouření v restauracích upozorňovala na problematiku odhazování cigaretových nedopalků. Z centra metropole se kampaň následně rozšířila i do některých dalších městských částí.

Hygienici v tom nejsou sami

V dodržování povinností plynoucích ze zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek nejsou hygienici osamoceni. Působnost jednotlivých správních orgánů je řešena v ustanovení § 30 zákona č. 65/2017 Sb. Povinnosti zde tak nemají pouze orgány ochrany veřejného zdraví, tj. krajské hygienické stanice, ale kontrolu dodržování povinností stanovených zákonem má například Policie ČR, obecní policie, Česká obchodní inspekce, Státní zemědělská a potravinářská inspekce,

Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce, obce s rozšířenou působností nebo živnostenské úřady. Povinnosti hygieniků jsou stanoveny v odstavci třetím výše citovaného paragrafu.

Místa možných kontrol

HSHMP je v souladu se zákonem oprávněna kontrolovat dodržování zákazu kouření a zákazu používání elektronických cigaret ve **zdravotnických zařízeních, školách a školských zařízeních**, dále v **zařízeních sociálně právní ochrany dětí** (v provozovně, kde je provozována živnost, jejímž předmětem je péče o děti do 3 let, v prostoru, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině, nebo v zařízení, kde je uskutečňována mimoškolní výchova a vzdělávání, nezařazeném do rejstříku škol a školských zařízení) a ve **vnitřních prostorách provozoven stravovacích služeb**.

Kontrolu jednotlivých povinností vyplývajících z tohoto zákona – tedy i to, zda se na místě nekouří či zda je místo označeno symbolem o nekouření, HSHMP provádí v rámci své běžné dozorové činnosti, tzn., v rámci tzv. státního zdravotního dozoru (SZD) nebo na základě podnětů jednotlivých občanů (viz dále). HSHMP se řídí zásadou procesní ekonomie, tzn., že se jakožto správní orgán snaží postupovat tak, aby kontrolované subjekty nebyly neúměrně zatěžovány a nebyly zde kontroly jednou zaměřeny na hygienické požadavky na provoz stravovacích služeb a podruhé zaměřeny pouze na dodržování protikuřáckého zákona.

Podněty veřejnosti

HSHMP kromě vlastní kontrolní činnosti na dané téma dostává také podněty z řad veřejnosti upozorňující na nedodržování zákona. Průběžně se jimi poté, často i ve spolupráci s dalšími dotčenými orgány včetně státní a obecní policie, zabývá. Většina podnětů byla doposud vyhodnocena jako neoprávněné. Řada dalších podnětů je nadále v řešení.

Nejde jen o kouření

Zákon se nevztahuje jen na téma omezení dostupnosti tabákových výrobků, elektronických cigaret, kuřáckých pomůcek, ale i omezení dostupnosti alkoholických nápojů a organizaci protidrogové politiky. Cílem je posílení ochrany obyvatel před zdravotními škodami působenými návykovými látkami s důrazem na ochranu zdraví dětí a mládeže.

Zákon rovněž **zakazuje prodávat tabákové výrobky**, kuřácké pomůcky, bylinné výrobky určené ke kouření a elektronické cigarety prostřednictvím **prodejšího automatu**, nelze-li vyloučit prodej těchto výrobků osobě mladší 18 let; za tím účelem musí prodejce prodávající prostřednictvím automatu zajistit ověření věku kupujícího osobou k tomu určenou.

Co bude dál?

Otázka dalšího vývoje nového zákona a jeho případných změn je čistě na zákonodárcích. HSHMP jako věcně a místně příslušný orgán ochrany veřejného zdraví v Praze se bude vždy řídit jeho platným zněním. Nicméně z čistě odborného pohledu se nyní zdá, že by na jeho změny mohlo být ještě příliš brzy. Krátká doba jeho dosavadní účinnosti ještě nedává podle našeho názoru dostatečný prostor pro koncipování reálných závěrů.

V Praze 26. ledna 2018

RNDr. Jan Jarolímek, Ph.D., MBA
ředitel